

των πιστών ὀπαδῶν τοῦ Βραχυμᾶ. Οὐδὲν εὐ-
γλωττότερον ἀποδεικνύει τὴν δύναμιν καὶ τὴν
ἐπίδρασιν τῶν θρησκευτικῶν ἰδεῶν ἐπὶ τῶν ἀν-
θρωπίνων καρδιῶν, καὶ αὐτῶν τῶν τὰ μάλιστα
ἀδυνάτων.

Θέλω τελειώσει, ἑμιλῶν περὶ τῶν φακιρῶν,
περὶ τῶν θρησκευτικῶν ἑορτῶν, περὶ τῶν στραγ-
γελιστῶν κλπ.

*Ἐπεται συνέχεια.

ἘΞ ΑΘΗΝΩΝ ΕΙΣ ΘΗΒΑΣ

Ἀθήναι, 14 αὐγ. — Ἡ ταχυδρομικὴ συγ-
κοινωνία Ἀθηνῶν καὶ Θηβῶν διενεργεῖται καθ' ἑ-
κάστην ἀπὸ τῆς ὁδοῦ τῶν Τάφων, παρὰ τὴν
ἱερὰν ὁδὸν τῆς Ἐλευσίνας καὶ ἐπὶ τοῦ Κιθαιρῶ-
νος διὰ τοῦ στενοῦ τῶν Τριῶν Κερκῶν. Ἀπὸ
τοῦ Θριασίου πεδίου ἡ δὸς εἶναι ἀνάπτης καὶ
ἐλικοειδῆς· ὥστε, μεθ' ὅλην τὴν ἔκτασιν 36 μι-
λίων, μόλις διανύεται ἐντὸς 12 ὥρων. Ἀλλὰ, ὁ
ἔξω Κερκαμεικὸς, τὸ δασῶδες στενὸν τῆς Δί-
φνης μετὰ τοῦ γραφικοῦ ναοῦ καὶ τοῦ μοναστη-
ρίου, ὁ κόλπος τῆς Ἐλευσίνας μετὰ τῆς ἀπένδυ-
τι ἱστορικῆς νήσου, αἱ μεγαλοπρεπεῖς χαράδραι,
τὸ ἔδαφος, ὅπερ ἀλληλοδιαδόχως ἐλίπαναν τὰ
αἵματα Περσῶν καὶ Ἑλλήνων, Σπαρτιατῶν καὶ
Ἀθηναίων, Τούρκων καὶ Χριστιανῶν, αἱ ὠραῖαι
μορφαὶ τῶν ὄρεων, ὧν προεξάρχουσιν αἱ τοῦ Ἐ-
λικῶνος καὶ τοῦ Κιθαιρῶνος, καὶ αἱ θέσεις τῶν
Πλαταιῶν, τῶν Δεύκτηρων, τῶν Θεσπιῶν καὶ ἄλ-
λων πόλεων ἡρωϊκῶν ἀναμνήσεων τοσοῦτον δύ-
νανται νὰ ἀσχολήσωσι τὴν φαντασίαν, ὥστε
αἱ δώδεκα ὥραι παρέρχονται ταχέως. Θῆβαι
καὶ Ἀθήναι κείνται μὲν πλησίον ἀλλήλων, χω-
ρίζονται δὲ καὶ σήμερον παντάπασιν διὰ τῆς ὀ-
ρεινῆς σειρᾶς, δι' ἧς ἐχωρίζονται ἐπὶ τῶν κλασι-
κῶν χρόνων, ὅτε τὰ συμφέροντά των ἦσαν ἀντί-
παλα καὶ πολέμια. Ἡ αὐτὴ διαφορὰ παρατηρεῖ-
ται καὶ ἐν τῇ ἡθικῇ ἀμοσφαίρᾳ ἑκατέρωθεν. Ἐν
Ἀθήναις καταλείπει ὁ ἀπερχόμενος πάντα τὰ
κακὰ πρωτεύουσης, πλοῦτον καὶ πτωχεῖαν, ἔλ-
λειψιν φιλοξενίας, ἀπομόνωνσιν προσώπων, πο-
λιτικούς καὶ ἐμπορικούς δόλους, εὐρίσκει δὲ ἐν
Θήβαις πᾶν ὅ,τι νοοῦμεν ὑπὸ τὸ ὄνομα ἀρκαδι-
κῆς ἀθρότητας. Ὁ πολιτισμὸς ἐν Ἀθήναις δια-
φέρει τῆς ἐν Θήβαις ἀγροικότητος ὅσον οἱ τηλέ-
γραφοὶ τῆς Ἀττικῆς πεδιάδος διαφέρουσιν τῆς
δρυὸς καὶ τῆς ἰτέας ὄπισθεν τοῦ Ἀσωποῦ. Τῇ
πρωτῇ τῆς Τρίτης, ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου,
ἔμενον μετὰ τινων συνοδοιπόρων παρὰ τὰ μο-
νήρη ἐρείπια τῶν Ἐλευθερῶν, ἔνθα πάλιν ἡ
Ἄρτεμις ἠδύνατο νὰ θηρεύσῃ καὶ λουστῇ ἐξ-
σφαλισμένη κατὰ τῆς θέας αὐθάδους τινὸς Ἀ-
κταίονος μᾶλλον ἢ ἐν τοῖς παλαιοῖς χρόνοις.
Ἐντὸς δύο ὥρων ἀνέβημεν τὴν κορυφὴν τοῦ ὄ-
ρους καὶ κατέβημεν εἰς τὴν ἀδενδρον καὶ μονό-
τονον πεδιάδα τῶν Θηβῶν. Ἐν τῷ κέντρῳ τῆς

πεδιάδος ἴσταται ἡ νεωτέρα ἀντιπρόσωπος τῆς
ἐπταπόλου πόλεως, πολὺ ἐκπεπτωκυῖα τῆς δό-
ξης τῶν ἀρχαίων χρόνων, διότι καὶ αὐτὰ τὰ
ἐρείπια τῆς κατέστρεψαν αἱ ἀλλεπάλληλοι δυ-
στυχίαι ἀπὸ τῆς ἀλώσεώς της ὑπὸ τῶν Ἀρ-
γείων μέχρι τοῦ σεισμοῦ τοῦ 1853. Ἡ πόλις
ἕμως εἶναι καθαρὰ καὶ εὐδαίμων. Ἐπνηγυρί-
ζετο ἡ ἑορτὴ τῆς «Παρκασκευῆς», θεότητος κα-
ταλαβούσης τὴν θέσιν τοῦ Ἄρεως· ἐν τῇ νεωτέ-
ρα τῶν Ἑλλήνων μυθολογίᾳ, συνηθροίζοντο δὲ
εἰς τὴν μίαν καὶ μόνην ὁδὸν οἱ κομῆται, φέρον-
τες ἑορτάσιμον στολὴν. Ὁρατοὶ ἄνθρωποι πάν-
τες, ὡς οἱ Μυυροβουνιώται· εὐάριθμοι πῖλοι καὶ
μέλανες ἐπενδύται διέκρινον τοὺς ἱατροὺς καὶ
νομικούς. Τὴν ἄμαξαν ἐκύκλωσαν πᾶμπολλοὶ
ἵνα ἀκούσωσι νεωτέρας εἰδήσεις καὶ προαγορεύ-
σωσι τοὺς ξένους. Ἐγὼ δὲ, καίτοι ὦν ἀλλοεθνῆς
καὶ ἀπροσδοκῆτως ἐπελθὼν, ἔλαβον λαμπρὸν
κατάλυμα καὶ τσαούτας προσκλήσεις, ὥστε μό-
λις ἐν μιᾷ ἐβδομαδίᾳ ἠδύναμην νὰ ἐπαρκέσω εἰς
πάσας. Ἐξελθὼν μετ' οὐ πολὺ τῆς οἰκίας καὶ
καθίσας ἐν καφεπωλείῳ, ἠρωτώμην ὡς οἱ κατη-
χούμενοι περὶ πολιτικῆς ὑπὸ ἀναριθμῶν περιέρ-
γων. Ὁ Ἕλλην ἀγρότης ἐνδιαφέρεται εἰς τὰς ὑπο-
θέσεις τῶν γειτόνων κρατῶν, ὡς ὁ ἄγγλος ἀγρό-
της εἰς τὰς τοῦ γείτονος ἑμοτέχνου του, προσ-
απαιτεῖ δὲ ἵνα οἱ ἐξ «Εὐρώπης» καταβαίνοντες
γινώσκουσιν ἀκριβῶς τὰ αἰσθητά καὶ τὰς προ-
θέσεις τῶν κορυφαίων ἐν Ἑλλάδι πολιτικῶν.
Ἐνθάδε θὰ κατεφρονεῖτο Ἀγγλος, μὴ ἐπιστά-
μενος τὰς περὶ παντὸς σπουδαίου πράγματος
γνώμας τῆς Ἀνάσσης, τοῦ Βήκονσφηλδ καὶ τοῦ
Γλάδστονως· περὶ δὲ στατιστικῆς, καλῶς ποιῶν
θὰ ἔφερον ἐν τῷ θύλακί του ἀλμανάχιον. Ἀπλου-
στάτην ὅμως εὔρον ἐγὼ τὴν θηβαϊκὴν θεωρίαν περὶ
τῆς ἀπέναντι τῶν Ἑλλήνων θέσεως τῆς Ἀγγλίας·
«Ὁ Ἀλφρέδος, εἶπαν, θὰ τοῖς ἐχορήγει ὅ,τι ἐ-
χρειάζοντο, ἐὰν τὸν ἄρηνεν ὁ Ἐδουάρδος.»

Κατέβην εἰς Θήβας ὅπως ἴδω τὸ σχηματιζό-
μενον στρατόπεδον· ἐξεπλάγην δὲ νοήσας ὅτι
τοῦτο ὀλίγιστον διαφέρει τοῖς Θηβαίοις. Πάντες
βεβαίως ἐμφοροῦνται ἀκράτου φιλοπατρίας ἐν-
θουσιασμοῦ, ποθοῦσι νὰ ἐξέλθωσιν ἐναντίον τῶν
Τούρκων, ὄνειδίζουσι τῇ κυβερνήσει βραδύτητα,
ἀλλ' οὐδεὶς φροντίζει πολὺ περὶ τοῦ κανονικοῦ
στρατοῦ. Τὸν ζῆλον καὶ τὴν φιλοπόλεμον ὀρμὴν
τῶν ἐξῆπτε μόνος ὁ Ἱερὸς Λόχος. Μειδιῶσιν ἴσως
οἱ ξένοι λόγιοι ὅτι ἐν τοῖς καθ' ἡμᾶς διεφθαρ-
μένοις καὶ πεζοῖς χρόνοις κταρτίζεται ὁ ἡρωϊ-
κὸς λόχος, ὁ μεγίστην ἐνεργῶν εὐκαίμων ἐαυτῶ
τε καὶ τῇ πόλει, ἦν ὑπερήσπιζεν· ἀλλ' οἱ Θη-
βαῖοι δὲν παίζουσιν. Εἰς πολλοὺς ὁ λόχος οὗτος
ὑπεμφαίνει θάνατον φρικαλέον. Ἐβουλεύθησαν
νὰ ἀποθάνωσι γενναίως, ὡς ἀπέθαναν πρὸ 2,000
καὶ ἐπέκειναι ἐτῶν ἐκεῖνοι, οὐκ κηρύττουσιν ἑαυ-
τῶν προπάτορας. Παρὰ πάσας τὰς θεωρίας φι-
λολόγων καὶ ἐθνολόγων, αἱ νῦν ἐν Θήβαις διὰ-

γοντες ὑπολαμβάνουσιν ἑαυτοὺς «Κάδμου τοῦ πάλαι νέαν τροφήν», καὶ γνησίους ἀπογόνους τῶν ἀναφύτων ἐκ τῶν ὀδόντων τοῦ δράκοντος. Πῶς δύνανται νὰ ἀμφιβάλλωσι περὶ τούτου, ἐν ᾧ κατ' ἑκάστην ἀντλοῦσιν ὕδωρ ἐκ τῆς αὐτῆς τοῦ Ἄρεος κρήνης, παρ' ἧ ἔφθονεσε τὸ τέρας ὁ Κάδμος; Πῶς νὰ μὴ πιστεύσωσιν ὅτι εἶναι εἰλικρινεῖς Θηβαῖοι, κληρονόμοι τῆς ἀνδρίας καὶ τῆς δόξης τῶν προπατόρων των, ἐν ᾧ τὰ θεμέλια ἐφ' οἷς ἔκτισαν τὰς πενιχρὰς οἰκίας των εἶναι αὐτοὶ οἱ λίθοι, οἱ κινηθέντες ὑπὸ τῆς τοῦ Ἀμφίονος λύρας; Πῶς νὰ ἀρνηθῶσι νὰ ἀποδείξωσιν ἑαυτοὺς ἀξιούς ἀπογόνους τῶν βιωτῶν Ὀμοσπόνδων, ἐν ᾧ ὀλίγον μακρὰν τῶν οἰκιῶν των ἀπέχουσιν αἱ σπηλαί, ὅπου διέπρεψαν οἱ περὶ τὸν Πελοπίδαν, τὸν Ἐπαμεινώνδαν καὶ τὸν Γοργίδαν; Ἡ μυθολογία καὶ ἡ ἀρχαία ἱστορία τῆς Ἑλλάδος δὲν εἶναι πρὸς τοὺς νῦν Ἕλληνας ὅ,τι εἶναι πρὸς τὸν ἄλλον κόσμον. Εἶναι παλαιὰ καὶ νέα διαθήκη, ἣν παρέλαβον ἄνευ αἰτήσεως. Ὅτε ἡ γαλλικὴ ἑταιρία ἐν Ἀθήναις ἠθέλησε νὰ περυστήσῃ τὴν «Ὠρῶν Ἑλένην» ἐσκανδαλίσθησαν οἱ ἄνθρωποι ὅτι ξένοι τολμῶσι νὰ καταγελάσωσι τῶν ἐθνικῶν θεῶν καὶ ἡρώων. Περὰ τοῦς; Ἑλληνιστὴν ἡ ἱστορία τῆς πατρίδος των, συνδεομένη μετὰ παντὸς λόφου καὶ βεΐθρου, εἶναι πραγματικὴ ἀλήθεια, πηγὴ τοῦ ἐθνικοῦ βίου των, ἧς ἄνευ θὰ ἐπαύοντο ὑπάρχοντες; θὰ ἐγένοντο ἀμέσως Ἄλβανοι, Τοῦρκοι, Σλάβοι, ὁ,τιδήποτε. Ὅταν δὲ ἀντεπεξέβη κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν ὁ Ἱερὸς Λόχος, θὰ ἐμπνεύσῃ εἰς γενναίας πράξεις ἡ ἰδέα τοῦ Ἐπαμεινώνδου, ἀσμένως ἀποθνήσκοντος ἐπὶ τῷ ἀκούσματι τῆς νίκης του, καὶ ἡ τοῦ Πελοπίδου, μὴ μόνῃ χειρὶ ἐπιπίπτοντες κατὰ τῶν ἐχθρῶν καὶ κατακοπτομένου ὑπὸ μυρίων ξιφῶν ἐν τῇ αὐτῇ Ἑσσακλίᾳ. Ἡ ἀναγέννησις τοῦ Ἱεροῦ Λόχου ἐν Θήβαις δὲν προτίθεται νὰ σαγήνευσῃ τὴν συμπάθειαν τῶν Φιλελλήνων. Οἱ ἄδολοι ἄνδρες, οἱ τηλεγραφικῶς συγχαρέντες τῷ βεζύρη ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ τουρκικοῦ συντάγματος, δὲν προσφεύγουσιν εἰς τοιοῦτον μηχανημα. Ἡ κυβερνησις ἀπενθαρρύνει τὸ κίνημα, εὐλόγως προτιμῶσα τὴν φιλοπατρίαν, ἣτις ἄγει τοὺς ἄνδρας νὰ καταλέγωνται εἰς τὸν τακτικὸν στρατόν. Τὰ μέλη του ὅμως κοπιῶσι καὶ μοχλοῦσιν, ἀσκούμενα πολλάκις δις τῆς ἡμέρας ὑπὸ τὸν καίοντα ἥλιον. Μέγας ἐπικρατεῖ ἐνθουσιασμὸς παρ' ἀνδράσι, γυναίξιν καὶ παιδίοις; γράφονται ποιήματα ἀπαγγέλλοντα ἀδικαίπτως λόγοι προτρεπτικοί, οὐκὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ, ὃν ρήτωρ ἢ ποιητὴς εὕρισκε μόνον. Ἐπὶ τοῦ Ἐπαμεινώνδου ὁ Ἱερὸς Λόχος περιελάμβανε 300 σήμερον θὰ περιλαμβάνῃ χιλίους ἐξ ἀπάσης τῆς Βιωτικῆς, καὶ ἐκ πάσης τάξεως τοῦ ἀγροτικοῦ βίου. Ἐκ τῶν ἑπτὰ Βιωταρχῶν ἕκαστος κατὰ σειρὰν ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ θὰ ἀσκήσῃ τὴν ὑπεράτην ἀρχὴν ἄλλ' ἢ τῶν Ἀθηνῶν ἱστορία ὤφειλε νὰ πείσῃ

τοὺς ἀρχηγούς νὰ ἀποφύγῃσι τὸ σχέδιον τοῦτο. Θὰ φέρωσι δὲ σελὴν ἑλληνικωτάτην, καὶ τουφεκία ὀπισθογεμῆ. Τὴν ὑπαρξίν τοῦ λόχου ἐσήμαναν δύο τελεταί. Τῇ 2 λήξαντος ἐπικνηγύρισαν ὅπως ἐπιδείξωνται εὐνοίαν πρὸς τοὺς ἐνθάδε καταλύοντας τακτικούς, οἵτινες ἤλθον πάντες ἔνοπλοι. Κλάδοι καὶ φύλλα ἀμπέλων ἐχρησίμευσαν ἀντὶ τραπέζης; οὔτε μαχαίρια ἐφαίνοντο, οὔτε πηροῦνια, οὔτε ποτήρια; τὰ ἀρνία ὠπτῶντο ἀκέραια καὶ ὁ οἶνος ἐπίνετο ἐκ τῶν ἀσκῶν. Κατόπιν ἐδόθησαν εἰς χορούς καὶ ἔσματα πολεμικά. Πρὸς τὸν κρότον πυροβόλων, τουφεκίων, βεβύλῳ προέπιον ὑπὲρ τοῦ Ἱεροῦ Λόχου, τῶν νεοσυλλέκτων ἐν Θήβαις, τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ, τοῦ Βασιλέως, ὅστις θὰ τοὺς ὀδηγήσῃ εἰς τὴν ὁδὸν τῆς τιμῆς καὶ τοῦ καθήκοντος, ὑπὲρ τοῦ πολέμου, ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τῶν δεδουλωμένων Ἑλλήνων, ὑπὲρ ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ παντὸς ἀγῶνος περὶ ἐλευθερίας, τελευταῖον δὲ προέπιον εὐχόμενοι θάνατον εἰς τὸν Βασιλέα, τὸν στρατὸν καὶ τὸν Ἱερὸν Λόχον, ἐάν ὑστερήσωσι τοῦ πρὸς τὴν πατρίδα καθήκοντος. Ταῦτα πάντα δὲν ἦσαν παιδιὰ; ἐγένοντο ἐν εἰλικρινεῖα; πλεῖστοι τῶν συμμετασχόντων τῆς τελετῆς ἐδοκίμασαν ὕλας τοῦ πολέμου τὰς πικρίας ἐν τῇ φοβερᾷ ἐπαναστάσει τῆς Κρήτης. Τῇ ἐπομένῃ Κυριακῇ ἐψάλη δοξολογία ἐν τῷ ναῷ, διενεμήθησαν δὲ εἰς παρθένους αἱ ὕλαι, ἐξ ὧν θὰ φιλοπονηθῇ ἡ ἱερὰ σημαία. Θερμὰς ἀγορεύσεις ἀπήγγειλαν ἱερεῖς, μαχηταὶ καὶ παρθέναι, μέχρι δακρύων δὲ συνεκινουῦντο πολλοὶ τῶν ἡλιοκαύστων ἀγροτῶν. Ἡ σημαία θὰ φέρῃ τὸν σταυρὸν, τὴν εἰκόνα τοῦ ἁγίου Γεωργίου καὶ τὸν δημηκικὸν στίχον, δι' οὗ ἀνεζωπύρησεν ὁ Ἐπαμεινώνδας τὸ θάρρος τῶν ἀγωνιστῶν του. Μείζονα τῶν ἀνδρῶν φιλοπατρίαν ἐπιδείκνυνται αἱ γυναῖκες τῶν Θηβῶν. Περρομῶσιν εἰς τὸν ἀγῶνα τοὺς ἄνδρας, τοὺς υἱοὺς καὶ τοὺς ἀδελφούς των, προθύμως δὲ μετὰ τὴν ἀπέλευσιν τούτων θὰ λάθωσιν αὐταὶ τὰ ὅπλα ἵνα ὑπερκασιώσωσι τὴν ζωὴν καὶ τὴν τιμὴν των κατὰ τῶν βαρβάρων, ὅσοι τυχὸν ἤθελον ὑπερβῆ τὰ μεθόρα. Βεβαίως ὑπάρχει τι παιδαριῶδες ἐν τῷ νῦν πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος ἐπικρατοῦντι αἰσθηματι; εἶναι παρὰ τὸ ἀπλοῦν, ρομαντικὸν καὶ εἰλικρινὲς διὰ τὸν 10^{ον} αἰῶνα. Ἀλλ' ὅπως δῆποτε εἶναι θέαμα συγκινητικώτατον. Λυπηρὸν τὸ ἀναλογίζεσθαι πόσον ὀλίγον θὰ ἐσχίσωσι γενναῖα αἰσθήματα ἐναντίον ἀνωτέρου πλοῦτου καὶ ἐπιστήμης. Ὅτε ἐν τῇ ἡσυχίᾳ τῆς νυκτὸς (διότι ἐν τῇ πόλει τοῦ Βάκχου ἄγνωστος εἶναι ἡ ἀκράτεια) περιεπάτουν μόνος, σκεπτόμενος περὶ πάντων τούτων καὶ ἠκούον τοὺς αἰπόλους ἀποκρινομένους πρὸς ἀλλήλους δι' αὐλῶν καὶ μελωδιῶν, ἃς ἐδιδάχθησαν ὑπὸ τοῦ ρύακος καὶ τῆς μελίσης; ἐνόμισα ὅτι εἶχον ἐπανέλθει ὁ χρυσοῦς αἰῶν.

1. Ἐκ τοῦ «Χρόνου» κατὰ τὴν μετ. στ.; «Κλεισὺς»